

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Adversvs Omnia Catabaptistarvm Prava Dogmata Heinrychi Bullingeri lib. IIII

Bullinger, Heinrich

Tigvri, 1535

VD16 B 9759

De seruitute, quae per Euangeliu[m] non tollitur

urn:nbn:de:hbz:466:1-35433

tam grauitè premi? Iam quæro an Christianus sit qui seruos habet, ijsq; ut seruis utitur? Si hoc permittitis, ut permittere necesse est, ubi ergo communio omnium rerum erit? quid uero ad caput Lucae sextum dicetis? Si negatis, urgemus uos manifestis scripturae testimonijs. Nec est quod de mercenarijs operis intelligatis, nõ de seruis, quod speciatim iam suo loco ostendemus.

DE SERVITUTE, ET QVOD
per Euangelium non tollatur.

Seruitus in Cham filio Noë cœpit, qui ob impudens flagitium quo patris uerenda alijs ostendebat, merito à patre maledicitur. Ostendit enim perditum ingenium suum, & prodit petulantiam peccatoris sui, quum petulantissimis oculis spectare potest uerenda patris sui discooperta, à quo natura abhorret: nec solum spectat quæ uelata oportuit, sed insuper cæteris quoq; spectanda ostendit, idq; contra omnem naturam & præceptum dei. Animus ergo ab omni ingenuitate alienus, & in quo omnes affectus malè imperium obtinuerant, merito seruituti mancipatur, & qui se prius uitijs ac sceleribus mancipauerat à patre seruituti iure addicitur. Qui enim seruili sunt ingenio, recte seruiunt. Videmus ergo seruitutem ex peccato ortam, imò peccati poenam esse, quum antea

Seruitutum
genera.

æqua omnibus fuerit libertas. Occasionem ministræ
uit ebrietas, unde & Ambrosius dicit: Manebat an-
tequam uinum inueniretur, omnibus inconcussa liber-
tas, nemo sciebat à consorte nature suæ obsequia ser-
uitutis exigere. Non esset hodie seruitus si ebrietas
non fuisset. Ex quibus uerbis sanctissimi episcopi intel-
ligimus, ebrietatem occasionem dedisse seruituti. Equi-
dem & hodie seruitutem plerunq; ex uino & ebrie-
tate oriri, nemo potest negare. Ab isto uero tempo-
re cœpit ebrietas & durat usq; huc. Nascuntur autem
hodie serui, aut ex conditione libera, culpa sua aut a-
lia causa in seruitutem mutantur. Qui ex seruis na-
scuntur serui sunt. Et conditionis mutatio seruos effi-
cit, ut quum in bello quis capitur, seruus fit qui serua-
tur & non interficitur. A seruando non à seruiendo
nomen accipit seruus. Seruatur enim qui occidi pote-
rat. Serui etiam fiunt qui ueneunt, aut qui per igna-
uiam & socordiam rem familiarem non curant, hi
quum soluendo non sunt, ueneunt, ut est Matth. 18.
Item qui omnia prodigunt ut deinde cogantur & se
& sua aut uendere aut impignorare, & perpetua ser-
uitute obstringere. De seruitute quàm dura quàmq;
grauis sit, & ad quæ serui obstringantur, non est ut
pluribus hic dicamus. Solum ostendimus seruitutem
Euangelij prædicatione non tolli, quod mox fortissi-
mis scripturæ locis abunde probabimus.

Pauli

Pauli epistola hoc in primis testantur, quas ad heros & seruos scripsit: non solum autem Pauli, sed etiam aliorum. Nec potest hoc de mercenarijs seruis intelligi, quod Augustini aliorumq; ueterum interpretationes & scripta indicant. Sed audiamus uerba Pauli Ephe. 6. Serui (inquit) obedite ijs qui domini sunt iuxta carnem κατὰ σάρκα lyblich herren. Et deinde dicit: Vnusquisq; quod fecerit boni hoc reprobabit à deo, siue seruus fuerit siue liber. Hic uidemus seruū opponi libero. Seruus non est qui liber est, ut nihil ualeat cauillum hoc de mercenarijs. Clarius 1. Corinth. 7. Vnusquisq; in eo in quo uocatus fuit, fratres, maneat apud deum. Seruus uocatus es, ne sit tibi cura, quin etiam si potes liber fieri, potius utere. Etenim qui in domino uocatus est, libertus domini est. Similiter & qui liber uocatus fuit, seruus est Christi. Potuit aliquid dici manifestius? 1. Timoth. 6. Quicumq; sub iugo sunt serui, suos dominos omni honore dignos ducant, ne nomen dei & doctrina male audiat. Qui uero fideles habent dominos, ne contemnant quod fratres sint, sed magis inseruiant quod fideles sunt ac dilecti, qui beneficentiæ participes sunt. Sub iugo esse, quid aliud est quàm in seruitute esse eum, cui libertas adempta est? Qui pro mercede seruiunt, liberi esse possunt, non sic qui sub iugo. De hoc uideatur Acto. 15. & Psal. 2. 1. Petri 2. Famuli subditi estote

TRACTATUS

eum timore dominis uestris, non solum bonis ac humanis, sed etiam prauis. Ex his iam putamus satis probatum esse, quod nec serui pro mercenarijs ministris intelligi debeant, nec seruitutem per Euangelium abolitam esse.

QVOD CHRISTIANVS HOMO seruos habere possit.

Objiciet hic aliquis, prædicta loca non probare quod herus Christianus seruos possit habere, sed quod huic ab his qui serui sunt obediendum sit. Cui iterum ex Paulo respondemus 1. Timoth. 6. qui dicit, Qui habent fideles dominos, ne contemnant &c. Nemo seruos melius & mitius tractare poterit, quàm fidelis herus, qui Christum agnoscit. Quis enim domino seruire didicit, nimirum & alijs imperare didicit. Non odit seruos, non adfligit, non durius tractat aut premit, comis est & benignus. Quid potestis contra hæc tam manifesta, quum Paulus dicat: Fideles dominos? Qui seruos habent, sunt fideles, sunt Christiani, sunt fratres. Si hæc dabitis, uicimus nos: sin, legimus uobis quæ Paulus subdit: Si quis diuersam sequitur doctrinam, & non accedit sanis sermonibus domini nostri Iesu Christi, & ei quæ secundum pietatem est doctrinæ, is inflatus est, nihil sciens, sed insaniens circa questionem ac disputationum pugnas, ex quibus nascitur.